យាយទៀងដើរមើលជំរំណងច័ន្ទ

ព្រលឹមថ្ងៃទី១៨-៦-៨០ យាយទៀងបណ្តើរអង្គារាមើលជំរំណងច័ន្ទ ដែលមានសុទ្ធសឹងតែប្រជាជនខ្មែរស្លូតត្រង់ ភ័យខ្លាចអាចោរជាកូនចៅរបស់យួនហាណូយពួនសម្លាប់ ក៏នាំគ្រួសាររត់មកជ្រកកោនក្រោមម្លប់បារមីអង្គការ H.C.R. ជួយចិញ្ចឹមជួយឧបត្ថម្ភ ។

ជំរំណងច័ន្ទស្ថិតនៅលើទឹកដីខ្មែរ មានចម្ងាយ២០០ម៉ែត្រពីព្រំដែនខ្មែរ-ថៃតែប៉ុណ្ណោះ ។ ជំរំនេះមានទំហំប្រហែលទីក្រុងបាត់ដំបង មានមន្ទីរពេទ្យ មានប្រៃសណីយ៍ មានសន្តិសុខ និងមានកន្លែងចែកជំនួយជាពិសេសគឺអង្ករ ។ អង្ករទាំងនោះចែកឲ្យខ្មែរដោយសេរី នាំយកចូលរហូតដល់ផ្ទៃក្នុងនៃប្រទេសកម្ពុជា ។

ថ្ងៃនោះយាយទៀងបណ្តើរកូនស្រីដើលចូលមើលផ្សារលក់ទំនិញជាសាធារណៈ ដែលមានលក់ប្រដាប់ប្រើប្រាស់គ្រប់ជំពូក ។ គេលក់គេទិញដោយសេរី ។ យាយទៀងឈរគយគន់សម្លឹងមើលសភាពដ៏អ៊ូរអរដែលគាត់ខានឃើញអស់រយៈ ៦ឆ្នាំទៅហើយ ។ គាត់មានមនោសញ្ចេតនាកោតសរសើរនូវគុណសម្បត្តិរបស់អង្គការមនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ដែលឈឺឆ្អាលជួយទំនុកបំរុង ឧបត្ថម្ភ ចិញ្ចឹម និងការពារជនជាតិខ្មែរដែលកំពុងរងគ្រោះនោះជាក្រៃលែង ។

លុះគាត់ដើរដល់កន្លែងលក់នំបញ្ចុក គាត់ក៏បានជួបប្អូនជីដូនមួយម្នាក់ឈ្មោះស៊ុង-ហឿន ។ ស៊ុង-ហឿនឱបបងស្រីយំផងសើចផង ព្រោះត្រេកអរជាក្រៃលែង ដែលបានឃើញបងស្រីអាចគេចផុតពីចង្កូមមច្ចុរាជ ។ ទើបតែនៅពេលនេះ ទើបស៊ុង-ហឿនដឹងថាយាយទៀងត្រូវព្រាត់ប្រាស់កូនអស់រលីង ។ ពេលនោះ ស៊ុងហឿនឱបបងស្រីយំបន្តទៅទៀត ។ មួយសន្ទុះទើបស៊ុង-ហឿនប្រាប់បងស្រីថា ៖

- បង, ខ្ញុំបានជួបឃីទ្រី-វិច្ឆិកា (កូនប្រុសទី៥របស់យាយទៀង) ។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះមានតែឈ្មោះអៀងទេ ទើបដឹងថាវិច្ឆិកាសំណាក់នៅទីណា ។ ដូច្នេះល្ងាចនេះខ្ញុំហៅអៀងមកជួបបង ។

នៅយប់ថ្ងៃទី១៨-៦-៨០ ក្នុងកូនខ្ទមស្បូវមួយស្ថិតនៅជាប់របងខាងកើតក្នុងជំរំណងច័ន្ទ គ្រួសារស៊ុង-ហឿននិងអៀងសើចសប្បាយរីករាយទទួលយាយទៀង ។ អៀងរ៉ាយរ៉ាប់ធានាចាត់មនុស្សទៅតាមរកវិច្ឆិកា ហើយប្រាប់យាយទៀងថា ៖

- ធំ (ពាក្យសំរាប់ហៅអ្នកដែលមានអាយុលើសឪពុកឬម្តាយរបស់ខ្លួន ។ អ្នក

ស្រុកខ្លះហៅ«អុំ») ! វិច្ឆិការិះតែត្រូវគេសម្លាប់ ព្រោះស្ម័គ្រចិត្តចូលបំរើរ.ជ.រ.ប.ខ. (រណសិរ្សរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ បង្កើតឡើងដោយអតីតរដ្ឋមន្ត្រីទី១សឺន-សាន នៅប្រទេសថៃថ្ងៃទី៩-១០-១៩៧៩ ។ ជាអង្គការមិនមែនកុម្មុយនិស្តប្រឆាំងនឹងការរំលោភរបស់រដ្ឋាភិបាលវៀតណាមមកលើប្រទេសកម្ពុជា (FNLPK : Front National de Libération du Peuple Khmer) ដែលនៅពេលនោះមានលោកមូល-សារី ជាមេបញ្ជាការ ។ លោកមូល-សារីជាអតីតវរសេនីយ៍ឯកផ្នែកខាងកាំភ្លើងធំ ។ លោកបានធ្វើពលិកម្មបង្កើតជំរំ០០៧មុនគេ ដើម្បីជួយឧបត្ថម្ភនិងការពារប្រជាជនខ្មែរដែលភៀសខ្លួនមកជ្រកសំណាក់នៅទីនោះ ។ លោកដឹងថា វិច្ឆិកាជាកូនរបស់ធំហេតុដូច្នេះហើយលោកក៏ថែទាំវិច្ឆិការទុកដូចជាកូនលោកបង្កើត ។ ប៉ុន្តែធំអើយ ! ខ្មែរយើងមិនចោលចរិតអាក្រក់ទាល់តែសោះ ! អ្នកក្រោមបង្គាប់របស់លោក បែរជាក្បត់លោកទៅវិញ ។ វាចាត់ការសម្លាប់លោកដើម្បីដណ្តើមអំណាច ។ វីរជនចិត្តធម៌នេះដឹងខ្លួនទាន់ក៏រត់ចោលជំរំ០០៧ ទៅជ្រកពួននៅណងម៉ាំង ។ លោកនាំទាំងវិច្ឆិកាទៅជាមួយផង ។

បន្តបន្ទាប់មក ប្រជាជនខ្មែរដែលស្គាល់សមត្ថភាពរបស់លោក គេក៏សុំអញ្ជើញលោកមកការពារជំរំណងច័ន្ទវិញ ។ ប៉ុន្តែធំអើយរឿងក្បត់ដណ្តើមអំណាចគ្នានៅតែមានជាបន្តមកទៀតមិនចេះចប់ ។ គឺចុងខែមេសាឆ្នាំ១៩៨០ ស្រាប់តែមានក្រុមផ្សេងចូលមកព័ទ្ធចាប់ក្រុមលោកមូល-សារីនាំយកទៅសម្លាប់ ។

លោកមូល-សារីក៏រត់គេចម្តងទៀត រួចហើយលោកក៏ចាត់មនុស្សឲ្យមកប្រាប់ខ្ញុំនូវអព្ភូតហេតុទាំងនេះ ព្រមទាំងប្រាប់ឲ្យខ្ញុំលែលកជួយសង្គ្រោះវិច្ឆិកាផង ព្រោះវិច្ឆិកាជាប់ភារកិច្ចយាមនៅខ្សែត្រៀមទី៣ ។ នៅពេលនោះខ្ញុំក៏ខ្ចប់បាយម្ហូបមួយកញ្ចប់រួចជិះកង់យកទៅឲ្យវិច្ឆិកា និងប្រាប់ឲ្យគេកប់លាក់អាវុធរួចរត់គេចចេញជាប្រញាប់ ។

ឥឡូវលោកមូល-សារីធុញទ្រាន់នូវឆាកជីវិតផ្សងព្រេងនេះ លោកក៏សំរេចចិត្តនាំគ្រួសារចាកចេញចោលប្រទេសកម្ពុជាទៅនៅឯបាងកកទៅហើយ ។ មុនលោកចេញទៅ លោកនាំវិច្ឆិកាទៅផ្ញើជំរំ០០៧ឯណោះវិញ ។ ជាឱកាសល្អណាស់ដែលធំមកទាន់ពេលដូច្នេះ ។ ធំគួរតែនាំវិច្ឆិកាចេញឲ្យផុតពីចង្កូមមច្ចុរាជនេះជាប្រញាប់ ។

សព្វថ្ងៃគ្មានច្បាប់គ្មានវិន័យប្រកាន់បក្សប្រកាន់ពួក ឃើញតែសម្លាប់គ្នាជាហូរហែ ។ ដូចជាពីយប់មិញនេះ មានអតីតវរសេនីយ៍ត្រីម្នាក់ត្រូវគេកាប់ដាច់ក្បាលស្លាប់នៅជាប់របងខាងលិចជំរំនេះ ព្រោះតែលោកនិងប្រពន្ធមានចិត្តសប្បុរស ជួយទំនុកបំរុងយុវជនខ្លះដែលគ្មានទីពឹង ។

ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតនិងបានជាក់រែសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់អ្នកផងទាំងពួង លោកទិញដូរ របស់របរពីស្រុកថ្លៃចូលមកស្រុកខ្មែរ ។ លុះជនពាលដឹងថាលោកមានមាសបង្គរ យប់កើតគ្រោះថ្នាក់នោះ គឺវាមកគោះទ្វារស្រែកសុំជួបលោកដូចធម្មតា ។ ពេល លោកដើរចេញទៅជួប ចោរក៏កាប់លោកដាច់ក្បាលភ្លាម រួចវាចាប់ចងប្រពន្ធរបស់ លោកកំញើញប្លន់យកមាសអស់រលីង ។

អៀងនិយាយដល់ត្រឹមហ្នឹង ស្រាប់តែឃើញយុវជនម្នាក់អាយុប្រហែល២៧ឆ្នាំ ទឹកមុខកាចសាហាវ សក់ក្បាលក្រញាញ់ប្រាស់ស្មា មានពាក់គ្រឿងសិលពេញក ដើរចូលមកបញ្ជាឲ្យអៀងរកស្រាឲ្យផឹក ។

អៀងមានអារម្មណ៍ភ័យតក់ស្លុត ។ គ្មានហ៊ានបង្អង់ អៀងក៏រត់ទៅយកស្រា មកឲ្យវាផឹកភ្លាម ។ ពេលវាលើកដៃស្តាំទទួលកែវស្រា យាយទៀងភ្ញាក់សម្លឹងភ្លឹក ព្រោះនៅកដៃរបស់វា មានខ្សែមាសមួយខ្សែយ៉ាងធំទម្ងន់ប្រហែល៣ជំឡឹង មាន ក្បាច់យ៉ាងល្អអស្ចារ្យ ។ លុះវាផឹករួចហើយ វាក៏ដើរចេញទៅវិញបាត់ទៅ ។

ស៊ុន-ហឿនដកដង្ហើមយូរដើម្បីបន្ធូរដើមទ្រូង រួចនិយាយខ្សឹបៗប្រាប់យាយ ទៀងថា ៖

- បងអើយ ! អំបាញ់មិញនេះខ្ញុំភ័យសឹងដាច់ដង្ហើមស្លាប់ពីព្រោះមនុស្សនេះ កាចសាហាវដ៏មហាអស្ចារ្យ វានៅក្នុងក្រុមមួយយ៉ាងឃោរឃៅ ។ មេក្រុមឈ្មោះ ច័ន្ទ-ភក្តី (ឈ្មោះនេះអង្គការសន្មត់ដាក់ឲ្យក្រុមមួយ នៅពេលណាដែលមេម្នាក់ស្លា ប់ទៅ មេថ្មីឡើងមកកាន់កាប់ក៏មានឈ្មោះច័ន្ទ-ភក្តីដដែល) ។ បើវាដឹងថាមានប្រ ជាជនទើបមកដល់ជំរំណងច័ន្ទ វាតែងតែមកចាប់យកទៅឆែកឆេររកមាសពេជ្រ ។

ខ្សែដៃដែលវាពាក់គឺជាខ្សែដៃរបស់ស្រីម្នាក់នៅក្នុងក្រុមជាមួយវា ។ ស្រីនោះ កាចសាហាវណាស់ ។ វាតែងតែដើប្លន់សម្លាប់មនុស្ស ហើយអួតអាងថាខ្លួនវាខ្លាំង ពូកែ កាប់មិនមុត បាញ់មិនផ្ទុះ ។ ឥឡូវត្រូវមនុស្សអំបាញ់មិញនេះសម្លាប់ចោល នៅវេលាថ្មីៗនេះ រួចវាដោះខ្សែដៃយកមកពាក់ខ្លួនវាវិញ ។ ស៊ុង-ហឿនបន្តទៅទៀ តថា ៖

- បងសំណាក់នៅទីនេះយូរទៅទៀតមិនបានទេ ។ ស្អែកនេះខ្ញុំនឹងពឹងសឹន-នី ឲ្យទៅកាន់ជំរំ០០៧ ហៅវិច្ឆិកាមកជួបបង ដើម្បីឲ្យបងនាំវាចាកចេញឲ្យផុតពីស្ថា នយមរាជនេះជាបន្ទាន់បំផុតកុំបង្អង់ឡើយ ។

នៅថ្ងៃទី២០-៦-៨០ ម៉ោង៣រសៀល យាយទៀងបានជួបវិច្ឆិកា ។ យាយទៀ ងក៏និយាយពីគោលបំណងរបស់គាត់ ដែលត្រូវតែនាំកូនទាំងពីរគឺអង្គារនិងវិច្ឆិកា ភៀសខ្លួនទៅតាមជើន-សា នៅឯប្រទេសបារាំង ។

វិច្ឆិកាអង្គុយគិតមួយសន្ទុះក៏គ្រវីក្បាលបដិសេធមិនព្រមចាកចេញចោលទឹកដី

កម្ពុជាឡើយ ។ វិច្ឆិការមានបំណងយ៉ាងមាំមិនមោះមុត នៅបំរើរ.ជ.រ.ប.ខ.ដើម្បីកំទេចយួនហាណូយ ជាចោរឈ្លានពានដើម្បីរំដោះទឹកដីកម្ពុជា ។ ពេលនោះ ស៊ុន-ហឿនខំពន្យល់នូវគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗដែលអាចបណ្តាលឲ្យស្លាប់ ។ ទីបញ្ចប់ក៏បង្ខំថា ៖

– វិច្ឆិកាឯងត្រូវតែភៀសខ្លួនតាមម្តាយ ទៅកាន់ប្រទេសទីពាជាដាច់ខាត ។

វិច្ឆិកាគ្រវីក្បាលដដែលជាសញ្ញាថា ៖

– មិនទៅទេ ! គ្មានចម្លើយ ។

ចំណែកយាយទៀង ពេលបានជួបកូនប្រុសទី៥របស់គាត់ គាត់ត្រេកអរជាក្រៃលែង ។ លុះឮកូនប្រកែកមិនព្រមភៀសខ្លួនទៅកាន់ប្រទេសទីពាដូច្នោះ គាត់ស្រក់ទឹកភ្នែកច្រោកៗ ។ មួយសន្ទុះទើបគាត់ចាប់ផ្តើមធ្វើអត្ថាធិប្បាយ ប្រៀបធៀបពន្យល់កូនប្រុសដូចតទៅ ៖

– ឱកូនអើយ ! មកពីប៉ានិងម៉ាក់គិតជាតិគោរពទុកចិត្តទាំងស្រុងលើមេដឹកនាំប្រទេសខ្មែរយ៉ាងនេះហើយ បានជាយើងធ្លាក់ខ្លួនជាមួយខ្មែរឯទៀតរាប់លានធាក់ដូចពេលនេះ ។ អ្នកណាទៅដឹកថាអ្នកដឹកនាំខ្មែរចោលម្សៀតធ្វេសប្រហែសហ៊ានបណ្តោយខ្លួនឲ្យចាញ់បោកកុម្មុយនិស្តអញ្ចឹងនោះ ? ។

ដូចជាដើមខែមេសាឆ្នាំ១៩៧៥ មានមិត្តភក្តិនិងប្អូនៗរបស់ប៉ាម៉ាក់បបួលគ្រួសារយើងរត់ភៀសខ្លួនចេញចោលស្រុកខ្មែរ ប៉ុន្តែប៉ាម៉ាក់បែរជាពន្យល់ឃាត់អ្នកទាំងអស់គ្នាថា ត្រូវតែនៅបំរើជាតិទៅវិញ ។ ឥឡូវក្នុងគ្រួសាររបស់យើងត្រូវរងគ្រោះបាត់បង់ជីវិតសឹងផុតពូជ ត្រូវអង្គការសម្លាប់ ត្រូវបាត់ខ្លួន ។ យាយទៀងបន្តទៀតថា ៖

– មនុស្សចាស់ មានតែម៉ាក់ម្នាក់គត់ដែលសល់នៅរស់ ! ចំណែកយុវជនក្មេងៗម៉ាក់ទើបតែបានជួបកូនឯងម្នាក់គត់ ។ ដូច្នេះជីវិតរបស់កូនមានតម្លៃណាស់សំរាប់គ្រួសាររបស់យើង ដើម្បីបន្តពូជពង្សវង្សត្រកូល«ឃី»តទៅទៀត ។ ពេលនេះម៉ាក់សុំអង្វរកូនត្រូវតែភៀសខ្លួនទៅជ្រកសំណាក់នៅប្រទេសបារាំងមួយរយៈសិន ។ បើថ្ងៃក្រោយកូនបានជួបមេដឹកនាំខ្មែរណាដែលមានសតិសម្បជញ្ញៈមុតជ្រៅ ស្នេហាជាតិពិតៗមិនក្លែងក្លាយ មិននិយមបក្សពួក សឹមកូនចូលខ្លួនទៅបំរើជាតិជាមួយគេ ។ ម៉ែចង់ណាស់ហើយឲ្យកូនបានបំរើជាតិ តែត្រូវកូនមើលមុខមើលក្រោយកុំឲ្យចូលអន្ទាក់សត្រូវម្តងទៀតណាំកូនណាំ ! បើមិនដូច្នោះទេ កូនមុខតែស្លាប់ខ្លួនអាសារឥតការជាមិនខាន ។ យាយទៀងបន្តទៅទៀតថា ៖

– បើមេដឹកនាំខ្មែរណាដែលយល់និងស្គាល់ច្បាស់អំពីលក្ខណៈសង្គ្រាមពិតៗនៃប្រទេសខ្មែរ ថាសង្គ្រាមនេះជាសង្គ្រាមរវាងយួននិងខ្មែរ ។

- បើមេដឹកនាំខ្មែរណាដែលយល់និងស្គាល់ច្បាស់អំពីលក្ខណៈសង្គ្រាមពិតៗនៃប្រទេសខ្មែរ ថាសង្គ្រាមនេះជាសង្គ្រាមរវាងយួននិងខ្មែរ,

- បើមេដឹកនាំខ្មែរណាចេះពន្យល់ខ្មែរយល់ថា ប្រទេសខ្មែរត្រូវវិនាសអន្តរាយធ្លាក់ក្រោមសូន្យ គឺបណ្តាលមកពីយួនហាណូយ ដែលប្រើតែកលល្បិច,

- ជាពិសេស បើមេដឹកនាំខ្មែរណាមានសមត្ថភាពយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ នៅពេលនោះកូនត្រូវប្តូរជីវិតបូជារូបកាយបំរើចុះ ! កូនអាចវិលត្រឡប់ចូលកាន់មាតុភូមិយើងវិញបានទេតើ ។ តែសព្វថ្ងៃនេះ ម៉ែមើលទៅហាក់ដូចជាពេលវេលាមិនទាន់ដល់ ទេ ។ បើកូនចូលឥឡូវ វាមិនខុសគ្នាពីសត្វមមាចដែលហើរចូលភ្លើងទេណា៎ ។

- ស្ថានការណ៍ឥឡូវនេះ វាច្របូកច្របល់ដូចសម្លរកកូរ ឬដូចឡានបាក់ចង្កូតអញ្ចឹង ។ ដូច្នេះគួរកូនឈប់ស្នេះទុករឿងរំដោះជាតិមួយអន្លើសិន ។

យាយទៀងអធិប្បាយវែកញែក នូវល្បិចកលរបស់យួនហាណូយយ៉ាងវែងយ៉ាងល្អិតល្អន់ និងយ៉ាងពិស្តារ ទីបញ្ចប់គាត់បញ្ជាក់ថា ៖

- នែកូនអើយ ! ពីថ្ងៃមុនយួនហាណូយប្រើតែកលល្បិច នគរកម្ពុជាក្រោមត្រូវធ្លាក់ក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់វាជាស្វ័យប្រវត្តិ ។ វាគ្មានឡើយហាត់នឹងធ្វើសង្គ្រាមទាល់តែសោះ ។ បច្ចុប្បន្ននេះវាកំពុងតែប្រមូលកលល្បិចទាំងអស់នោះ នាំយកមកសាបព្រួសពាសពេញប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីលេបទឹកដីកម្ពុជាមួយនគរទៀត ។ វាគ្រាន់តែកែទម្រង់បន្តិចៗតែប៉ុណ្ណោះ ។

ឧទាហរណ៍ដូចជា វាប្រើឈ្មោះអង្គការអនាមិក ប៉ុន្តែអង្គការមានលទ្ធភាពអាចសម្លាប់ខ្មែរ ជាពិសេសអ្នកចេះដឹង បញ្ញវ័ន្ត អស់ចំនួនរាប់លាននាក់ ។ ចំណែកឯទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងមួយនគរខ្មែរ អង្គការប្រមូលដឹកនាំចេញអស់រលីង សេសសល់តែបន្តិចបន្តួចអង្គការបំផ្លាញចោលខ្ទេចខ្ទីអស់ ។ កូនអើយ, មានតែមនុស្សខ្វាក់ទេទើបមិនឃើញអព្ភូតហេតុនេះ ។ យាយទៀងបន្តទៀតថា ៖

ឥឡូវយួនហាណូយចេញមុខយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត ចូលមករាតត្បាតលុកលុយ ដើម្បីត្រួតត្រាប្រទេសកម្ពុជាឲ្យបានស្របច្បាប់អន្តរជាតិ ។

- ទី១ វាកំពុងដុតដៃដុតជើងបង្កើតខ្មែរថ្មី នាំយកមកជំនួសយើងជាខ្មែរម្ចាស់ទឹកដីកម្ពុជាពិតៗ ដែលកំពុងតែបន្តកន្ទុយគ្នាស្លាប់ ដែលកំពុងតែរត់ចោលស្រុក ។

- ទី២ ដើម្បីបំភាន់មតិពិភពលោកនិងមតិខ្មែរ យួនហាណូយបំបែកខ្មែរអាយ៉ងរបស់វាជាអតីតខ្មែរវៀតមិញ និងជាអតីតខ្មែរក្រហមដែលមាននិន្នាការយួនជាពីរក្រុម ៖

★ ក្រុម(ក) មានហេង-សំរិន, ជា-ស៊ីម, ហ៊ុន-សែន, តាប៉ែត ជាដើមជាអ្នកឈ្នះ ឲ្យចេញមុខបំបាំងយួន ជាអ្នកដឹកនាំរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុ

ជា រួចប្រកាសបំភ័ន្តថា ជាក្រុមខ្មែរស្នេហាជាតិ ។

★ ក្រុម(ខ) មានប៉ុល-ពតជាមេដឹកនាំ ធ្វើជាអ្នកចាញ់បង្កប់ខ្លួនពាសពេញព្រៃ ពាក់ឃីហោខ្មែរក្រហមដដែល មានចិនគាំទ្រនិងផ្តល់អាវុធដដែល ។ យួនហាណូយមានផែនការយ៉ាងសម្ងាត់ បង្កើតខ្មែរក្រហម រួចលួចបញ្ចេញសកម្មភាពស្របៗជាមួយខ្មែរក្រហមរបស់ខៀវ-សំផនជានិច្ច ដើម្បីងាយសម្លាប់បំផុតពូជខ្មែរ និងឆ្លៀតសម្លាប់បំផុតពូជខ្មែរក្រហមនិន្នាការខ្មែរ ។

ដូច្នេះកូនត្រូវតែដឹងនិងត្រូវតែប្រយ័ត្នឲ្យមែនទែនចំពោះក្រុមខ្មែរនិន្នាការយួននេះ ។ ព្រោះថាវាបំពាក់គោលជំហរយ៉ាងមាំដែលមានដំណាក់ការជាដំបូងគឺត្រូវកំទេចសក្តិភូមិនិងចក្រពត្តិ ។

យួនហាណូយដឹងថាសម្តេចសីហនុនិងលោកសឺន-សានប្រធានរណសិរ្សរ.ជ.រ.ប.ខ. ព្រមទាំងខៀវ-សំផនជាមេខ្មែរក្រហម រួបរួមកម្លាំងគ្នាកំទេចពួកវាដើម្បីរំដោះទឹកដីកម្ពុជា ។ ដូច្នេះវាក៏បង្កើតល្បិចមួយទៀតភ្លាម ដើម្បីនាំយកមកទប់ទល់នឹងកម្លាំងដែលអ្នកដឹកនាំខ្មែរទាំងពីបង្កើត ។ វាដឹងថាកុមារកំព្រាជាតិខ្មែរស្អប់ខ្មើមហើយមានគំនុំចងសងសឹកចំពោះខ្មែរក្រហម ។ ដូច្នេះវាដុតដៃដុតជើងបើកបរទ្បានដើរប្រមូលកុមារកំព្រា រួចដឹកនាំចេញពីប្រទេសកម្ពុជាជាបន្តបន្ទាប់ ។ វាប្រាប់ថានាំយកទៅរៀននៅហាណូយ ដោយដាក់ឈ្មោះថា ៖ «ក្រុមកុមារឈានមុខ» ។ ដើម្បីបង្ហាត់ហ្វឹកហ្វឺនតាមក្បួនយុទ្ធសាស្ត្ររបស់វា រួចញុះញង់បន្ថែមខ្ញីដៃក្រុមនេះដើម្បីកំទេចខ្មែរក្រហមនិន្នាការខ្មែរ និងក្រុមខ្មែរណាដែលគាំទ្រឬសមគំនិតជាមួយ។ យាយទៀងសម្លឹងមុខកូនប្រុសមួយសន្ទុះ ហើយបន្តទៀតថា ៖

កលល្បិចយួនហាណូយមានសភាពល្អិតល្អន់ណាស់ ។ វាខ្ចីដៃខ្មែរឲ្យលោតសម្លាប់តែខ្មែរគ្នាឯង ។ យួនហាណូយជាវៀតមិញក្តី ជាវៀតកុងក្តី អួតបំពានដោយឥតអៀនខ្មាស់ថា បូដូយស្ម័គ្រចិត្តបូជាសាច់ឈាមដើម្បីមកជួយខ្មែរអស់ចំនួនបីលើករួចហើយ ។ ចូរកូនកុំជឿវាឲ្យសោះ, មិនមែនទេ, វាបោកយើងទេ ! ការពិតវាចូលមកដើម្បីប្រើគ្រប់មធ្យោបាយ ញុះញង់បំបែកបំបាក់ខ្មែរតាមចំណុចខ្សោយនានា រួចបង្កបង្កើតសង្គ្រាម ទុកឲ្យខ្មែរច្បាំងគ្នា សម្លាប់គ្នាជាហូរហែ ។ ញ៉ាំងឲ្យខ្មែរស្លាប់បន្តិចម្តងៗ រហូតផុតពូជតែប៉ុណ្ណោះ ។ យាយទៀងបែរភ្នែកសម្លឹងមុខកូនប្រុសជាលើកទី២ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ថា ៖

– ឱ ! កូនប្រុសដ៏កំសត់អើយ ! គ្រោះថ្នាក់នៃប្រទេសនិងប្រជាជនខ្មែរនៅពេលនេះមានសភាពធ្ងន់ក្រៃលែងលើសសព្វមួយដង ។ ម្តាយសង្ឃឹមថា សេចក្តីពន្យល់ប្រៀបធៀបរបស់ម្តាយនៅពេលនេះ ល្មមគ្រប់គ្រាន់ឲ្យកូនដឹងហើយ ។ គ្មានអ្វីគួរឲ្យរារែកស្ទាក់ស្ទើរ គ្មានអ្វីគួរឲ្យសង្ស័យទៀតទេ ។

ចំណែកវិច្ឆិកាលុះបានស្តាប់នូវពាក្យពេចន៍ដ៏មានខ្លឹមសាររបស់ម្តាយវែកញែក ប្រៀបធៀបសព្វគ្រប់ហើយ ក៏នៅស្ងៀមដោយស្រមៃឃើញថា តាំងពីដើមមកម្តាយរបស់ខ្លួន ទោះជាចោរប្លន់ចាប់វាយធ្វើបាបជាច្រើនលើកច្រើនដងមកហើយក៏ដោយ នៅពេលដែលកូនៗបបួលគាត់ចាកចេញពីស្រុក គាត់តែងតែប្តូរផ្តាច់មិនរត់ចោលជាដាច់ខាត ។ តែនៅពេលនេះ បែរជាគាត់សំរេចចិត្តនាំកូនចេញចោលទឹកដីជាកេរ្តិ៍ដំណែលដូនតាទុកឲ្យយួនទៅវិញ ។ វិច្ឆិកាយល់ឃើញថា ចុះបើមេដឹកនាំខ្មែរចាញ់បោកយួនចាញ់បោកចិន លោតច្បាំងតែគ្នាឯង រួចបណ្តោយឲ្យយួនប្រើកលល្បិចបោលសំរុកចូលមកជួយជាលើកទី៤ម្តងទៀត តើវាសនានៃប្រជាជនខ្មែរក្លាយទៅជាអ្វីទៅ ? ។

វិច្ឆិកាធ្វើមុខស្លូតឈប់វាវែកក៏ឆ្លើយភ្លាមថា ៖

- បាទម៉ាក់ ខ្ញុំយល់ព្រមទៅជាមួយម៉ាក់ហើយ ! ។

ពុចម្លើយយល់ព្រមរបស់វិច្ឆិកាភ្លាម ស៊ុង-ហឿននិងអៀង ជូនពរដល់គ្រួសារដ៏កំសត់នេះ ឲ្យបានសំរេចតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ។

ស៊ុង-ហឿនរៀបបាយជូនយាយទៀង ចំណែកឯអៀងវិញក៏ថយចេញទៅទាក់ទងរកអ្នកជូនដំណើរ ។

ពេលជួបជុំបាយល្ងាច អៀងវិលត្រឡប់មកដល់ល្មម ។ អៀងប្រាប់យាយទៀងថា គាត់ត្រូវចេញដំណើរនៅម៉ោងប្រាំព្រឹក ថ្ងៃទី២៣-៦-៨០ ។

នៅពេលកំពុងបរិភោគបាយល្ងាច ដើម្បីកំដរបរិយាកាស អៀងចាប់ផ្តើមនិយាយថា ៖

- តើធំស្គាល់លោកមូល-សារីឬទេ ?

អៀងបន្តទៀតថា ៖

- គួរឲ្យស្តាយលោកមូល-សារីជាក្រៃលែង ។ លោកមានសេចក្តីក្លាហានចាប់ផ្តើមបង្កើតជំរំ០០៧មុនគេ ។ លោកជាវរជនមានចិត្តសប្បុរសដ៏គ្រប់គ្រាន់ ។ ឥឡូវបណ្តាលមកពីការដន្ទើមអំណាចគ្នា មានគេរករឿងសម្លាប់លោក ញ៉ាំងឲ្យលោកធុញទ្រាន់ លោកក៏បណ្តើរគ្រួសារភៀសខ្លួនទៅនៅឯបាងកកទៅ ។

យាយទៀងអង្គុយសញ្ជឹងគិតនឹកពីប្រវត្តិរបស់លោកបន្តិច ទើបគាត់ឆ្លើយនូវសំនួររបស់អៀង ៖

- ធំស្គាល់គ្រួសាររបស់លោកមូល-សារីច្បាស់លាស់ណាស់ ។ លោកមូល-សារីជាកូនប្រុសទោលរបស់លោកតាមូល និងលោកយាយសូវ ។ តាមូលមានសតិសម្បជញ្ញៈស្នេហាជាតិយ៉ាងមុត ។ គាត់ស្មគ្រចិត្តបូជាជីវិតនាំប្រពន្ធ-កូនចូលព្រៃបំរើក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ ដើម្បីរំដោះខ្មែរពីនឹមបារាំង ។

ក្រុមខ្មែរឥស្សរៈសំរេចបានជោគជ័យនៅខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ១៩៥៣ គឺបារាំងយល់ព្រមប្រគល់ឲ្យខ្មែរបានឯករាជ្យដ៏បរិបូណ៌ ។ ពេលនោះក្រុមខ្មែរឥស្សរៈក៏ស្ម័គ្រចិត្តចូលមករួបរួមធ្វើការបំរើសម្តេចសីហនុ ដើម្បីកសាងកម្ពុជាឯករាជ្យ ។

ក្នុងពេលនោះ គុណសម្បត្តិរបស់តាមូលត្រូវបានទទួលមុខងារជាអនុសេនីយ៍ត្រី (ស័ក្តិ១) ។ បុណ្យស័ក្តិនេះនាំឲ្យក្តៅក្រហាយ កើតចិត្តច្រណែនពីក្រុមនាម៉ឺនដែលអង្គុយរង់ចាំតាមខ្យល់ ព្រោះគេមិនចង់ឃើញនរណាមានបុណ្យស័ក្តិធំ ឬល្បីជាងខ្លួនទេ ។

ដូច្នេះវាចាប់ធ្វើវិច្ឆេតកម្ម ញុះញង់ចាក់ចុចមេដឹកនាំខ្មែរ ត្រូវតែចេញប្រកាសបង្ខំឲ្យធ្វើការប្រឡងពិសោធន៍ល្បងមើលសិន មុននឹងបំពាក់ស័ក្តិឲ្យក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ ។ តាមូលខកខូចចិត្ត គាត់ឈឺចិត្តណាស់ព្រោះគាត់ដឹងនិងយល់ជាស្រេចហើយថា ពួកនេះចង់ដេញគាត់ហើយ ។ ពួកនេះសន្និដ្ឋានទុកអ្នកតស៊ូខ្មែរដូចផ្លែពុទ្រា គេស៊ីសាច់រួចហើយ គេព្រួសគ្រាប់ចោលទៅ ។ ពួកនេះជាអ្នកបេះផ្លែ តែគេភ្លេចគុណអ្នកដាំ ភ្លេចគុណអ្នកស្រោចទឹក ។ ដូច្នេះទៅអនាគតពួកនេះត្រូវតែទទួលកម្មពៀរ ពីព្រោះពួកឯងប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់បោកពួកអញ អញលាហើយ ។ល។ និង ។ល។ គាត់យល់ថាមិនបាច់នឿយហត់ទៅធ្វើតេសទេ ។ គាត់ក៏សុំលាឈប់សំរាករួចហើយក៏វិលត្រឡប់ទៅធ្វើស្រែវិញទៅ ។

តាមូលបណ្តើរយាយសូវជាប្រពន្ធ ទៅតាំងទីលំនៅនៅឃុំរាំងកេសីស្រុកសង្កែខេត្តបាត់ដំបងវិញ ។ មុនលាចេញពីកងទ័ពបណ្តាលមកពីអំពើអយុត្តិធម៌ខុសទំនង តាមូលពនទុកកូនប្រុសទោលម្នាក់ គឺលោកមូល-សារីនេះឲ្យផ្សងព្រេងនៅបំរើកងទ័ពតទៅទៀត ។

លោកមូល-សារីស្ម័គ្រចិត្តទទួលភារកិច្ចការពារទល់ដែនខ្មែរ-យួន-លាវរហូត ។ តាំងពីពេលនោះមក លោកមូល-សារីបំពេញភារកិច្ចក្នុងមុខងារយ៉ាងពេញលេញបានគាប់ប្រសើរល្អឥតខ្ចោះ ។ដូច្នេះបុណ្យស័ក្តិជាវរៈសេនីយ៍ឯករបស់លោកគឺជារង្វាន់ដ៏ពិតប្រាកដដែលលោកត្រូវតែបាន ។ លោកមូល-សារីប្រកបដោយគុណសម្បត្តិខាងផ្លូវយុទ្ធសាស្ត្រដ៏គ្រប់គ្រាន់ មានចរិតរឹងប៉ឹងអត់ធ្មត់ មានការតស៊ូស្វិតស្វាញ ។ លោកអាចធន់ទ្រាំនូវការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង ។ លោកមូល-សារីស្គាល់កលល្បិចខ្មាំងយ៉ាងច្បាស់លាស់ ព្រមទាំងប្រកបទៅដោយទេពកោសល្យខាងបញ្ជាការយ៉ាងវៀងវៃ ។ ដូចជានៅថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ម៉ោងមួយកន្លះរសៀល អង្គការបញ្ជាឲ្យប្រមូលអស់លោកនាយទាហាននៅខេត្តបាត់ដំបងចំនួន៦ឡានកាម៉្យុងដឹកនាំយកទៅបាញ់សម្លាប់ចោល ។ លោកក៏គេចរួចនៅរស់ ។ ពីថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ លោកមូល-សារីរស់នៅក្នុងរបបដ៏ឃោរ

យៅរបស់អង្គការ (លោកមូល-សារីប្រាប់យាយទៀងដោយផ្ទាល់មាត់ថា លោកធ្វើបុកស្មើរឆ្កួតស្មើរជា, លោកជាគង្វាលគោដើម្បីប្តូរយកជីវិត) ។ លោកចេះសំរបខ្លួន ចេះអត់ធ្មត់តាមកាលៈទេសៈ ខំបំរើអង្គការប្តូរយកជីវិត ។ លោកមូល-សារីបានគេចចាកផុតគ្រោះថ្នាក់មួយលើកទៀតដ៏កំរ ។

ពេលនោះយាយទៀងបែរភ្នែកសម្លឹងក្មួយអៀងព្រមទាំងបញ្ជាក់ថា ៖

- លោកមូល-សារីមិនល្បីឈ្មោះដូចមេទ័ពខ្មែរផ្សេងៗទេ ព្រោះគាត់គ្មានបក្សគ្មានពួក លោកខំតែបំពេញករណិយកិច្ចនិងភារកិច្ចរបស់លោកតែប៉ុណ្ណោះ ។ យាយទៀងបញ្ចប់ការរ៉ាយរ៉ាប់របស់គាត់ដោយនិយាយថា ៖

- ដូច្នេះគួរសរសើរលោកស័ក្តិប្រាំមូល-សារីជាក្រៃលែង !

ពេលនោះអៀងដំអូញថ្ងូរថា ៖

- គួរឲ្យស្តាយណាស់ បើខ្មែរយើងរវល់តែច្រណែនគ្នា សន្និដ្ឋានអ្នកតស៊ូ អ្នកឈ្មោះត្រង់ចំពោះជាតិ ដូចផ្លែពុទ្រាទុំ ស៊ីសាច់រួចព្រួសគ្រាប់ចោល... ឧទាហរណ៍ករណីតាមូល ហ៊ានបូជាជីវិតចូលព្រៃ រួបរួមកម្លាំងបង្កើតខ្មែរឥស្សរៈដើម្បីរំដោះទឹកដីពីបារាំង ដើម្បីកម្ពុជាឯករាជ្យ ។ លុះដល់កម្ពុជាបានឯករាជ្យហើយ គេក៏ទាត់តាមូលចោល ។ ឥឡូវនេះលោកមូល-សារីខំបង្កើតជំរំដើម្បីជួយសង្គ្រោះប្រជាជនខ្មែរ ទីបំផុតត្រូវគេតាមរកសម្លាប់ដើម្បីដណ្តើមអំណាច ។

ដូច្នេះបង្ហាញឲ្យឃើញថា ខ្មែរដេកលង់លក់ណាស់ ។ ដំណាក់ការយ៉ាងនេះទៅហើយ រវល់តែបែរក្រោយខាំតែគ្នាឯង ចរិតនៅតែដដែលៗ ។ តើធ្វើដូចម្តេចរំដោះទឹកដីកម្ពុជាកើត បើបច្ចាមិត្រជាចោរឈ្លានពានគឺយួនហាណូយ វាចេះធ្វើពុតវាប៉ិនប្រសប់ វាចេះប្រើកលល្បិចក្រឡិចក្រឡុច មានបញ្ញាស់មានបណ្តោយយ៉ាងឆ្អើម ថែមទាំងមានកម្លាំងទ័ពយ៉ាងខ្លាំងក្លា មានការពិសោធន៍ក្នុងសង្គ្រាមជាច្រើនឆ្នាំ ព្រមទាំងមានអាវុធដ៏គ្រប់គ្រាន់យ៉ាងនោះ ? ។

អៀងបែរភ្នែកសម្លឹងយាយទៀងដោយចង់សុំយោបល់បន្ថែម ប៉ុន្តែ... យប់ជ្រៅណាស់ទៅហើយ យាយទៀងសុំឈប់បន្តរឿងគាត់ត្រឹមហ្នឹង ដោយគ្រាន់តែបញ្ជាក់ថា ៖

- គាត់ក៏យល់ដូច្នោះដែរ ព្រោះហេតុដូច្នេះហើយបានជាគាត់សុខចិត្តនាំកូនចាកចេញចោលស្រុកមួយរយៈសិន ។

❑ ❑

❑

យប់ថ្ងៃទី២២-៦-៨០ យាយទៀងមានកូនចិត្តមួយយ៉ាងសប្បាយរីករាយ ដោយបានចួបកូនប្រុសម្នាក់ និងកូនស្រីម្នាក់ មកចូលរួមដំណើរផ្សងព្រេងទៅកាន់ប្រទេសទី៣ ។ យប់នោះ គាត់ដេកសំរាកនៅក្នុងកូនខ្ទមស្បូវរបស់ស៊ុង-ហឿន ស្ថិតនៅក្នុងជំរំណាងច័ន្ទ ។

គាត់ដេកមិនលក់ទេ, គាត់គំពុងញញឹមរីករាយរវើរវាយថា នៅថ្ងៃស្អែកនេះ គាត់មុខតែមានវាសនានឹងចាកចេញផុតពីស្ថានយមបាលនេះហើយ ។

ប្រហែលម៉ោង១២អាធ្រាត ស្រាប់តែឮសន្ធឹកឡានរថក្រោះបរសំដៅមកជំរំណាងច័ន្ទ កាន់តែជិតឡើងៗ ។ ម៉ោង៤ទៀបភ្លឺ យាយទៀងដាស់កូនទាំងពីរនាក់ឲ្យក្រោកឡើងដើម្បីរៀបចំចេញដំណើរ ។ ប៉ុន្តែពុទ្ធោអើយ ! ជំរំណាងច័ន្ទត្រូវចោរឈ្លានពានជាយួនហាណូយព័ទ្ធជុំជិតទៅហើយ ។ ប្រហែលកន្លះម៉ោងក្រោយមក ស្រាប់តែឮសូរគ្រាប់កាំភ្លើងផាំងផាំងរន្ទឺជុំជិត គឺជាកាំភ្លើងរបស់ពួកយួនហាណូយដែលបាញ់បំផ្លោងមកលើជំរំណាងច័ន្ទ ដើម្បីសម្លាប់និងកំចាយខ្មែរស្លូតត្រង់ដែលគ្មានអាវុធការពារ ដែលសេសសល់ពីស្លាប់ បណ្តាលពីយួនហាណូយប្រើស្នៀតចោរកំចាយមិនឲ្យនៅស្រុកបាន ។

ពេលនោះយាយទៀងភ័យជ្រួលច្របល់តក់ស្លុតហួសហេតុសឹងដួលសន្លប់។ វិច្ឆិកាឃើញដូច្នេះ ដៃម្ខាងគ្រាម្តាយ ដៃម្ខាងទាញប្អូនស្រីចាកចេញពីជំរំជាបន្ទាន់កាត់គ្រាប់កាំភ្លើងរត់សំដៅទៅកាន់ព្រំដែនខ្មែរ-ថៃ ។ ទៅដល់កន្លែងនោះហើយ យើងទាំងបីនាក់មានការស្លន់ស្លោយ៉ាងខ្លាំង ដោយឃើញមានស្ទាមភ្លោះមួយយ៉ាងជ្រៅ មានទឹកហូរត្របាញ់ ជាទីកន្លែងខណ្ឌបញ្ជាក់ព្រំដែន ។ នៅត្រើយម្ខាងឯណោះ មានទាហានថៃមុខមាត់កាចសាហាវ ឈរបណ្តាក់គ្នាភ្ជង់កាំភ្លើងតម្រង់ជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ។ បើនរណាហ៊ានហែលឆ្លងកាត់ស្ទាមភ្លោះនោះ ទាហានថៃទាំងនោះនឹងបាញ់សម្លាប់ចោលភ្លាម !...

ថ្ងៃរះខ្ពស់ណាស់ទៅហើយ ខ្មែររងគ្រោះដ៏អភ័ព្វដែលកំពុងតែត្រូវបូជួយបាញ់ស្រោចគ្រាប់កាំភ្លើងមកលើ ក៏នាំគ្នាអង្គុយឱបក្បាលជង្គង់ផ្ទាល់ដីក្រោមកំដៅថ្ងៃក្តៅស្មើរឆេះ ។ ទៅមុខមិនរួច ថយក្រោយមិនកើត រង់ចាំតែស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ ។

ចំណែកឯបូជួយវិញ វាគ្មានប្រណីដៃទេ រឹតតែសង្វើញបំផ្លោងគ្រាប់មកលើជំរំគ្មានអាក់ ។

រីឯខាងថៃវិញបានឱកាស ក៏តាំងពីតសាកល្បងកាំភ្លើងធំរបស់វា ដោយបំផ្លោងមកលើជំរំណាងច័ន្ទជួយសម្លាប់ខ្មែរដែរ ។

ពុទ្ធោ ! ពុទ្ធោ ! ម្ខាងយួនម្ខាងសៀម ! តើឲ្យខ្មែររត់ទៅខាងណា ?

ទាល់តែដល់ម៉ោងបួនល្ងាច ទើបមានបញ្ជាពីអាជ្ញាធរថៃអនុញ្ញាតឲ្យខ្មែររង

គ្រោះហែលឆ្លងស្ទឹមភ្លោះចូលមកកាន់ប្រទេសថៃ ។

វិច្ឆិកាហែលកៀកចម្លងម្ដាយទៅកាន់ត្រើយម្ខាង រួចវិលមកយកប្អូនស្រីវិញ ព្រោះស្រីៗទាំងពីរនាក់មិនចេះហែលទឹក ។ យើងក៏បានរួចផុតបីគ្រោះថ្នាក់ម្ដងទៀត ហើយបន្តដំណើរទៅកាន់ជំរំខាវ-អ៊ីដាង ។

ម៉ោងប្រហែល៦ល្ងាចស្រាប់តែជួបទាហានថៃភ្ជង់កាំភ្លើងឃាត់ឲ្យផ្អាកដំណើរនៅត្រឹមហ្នឹង ។ យប់ងងឹតល្មមត្រូវតែដេកផ្ទាល់ដី អត់កន្ទេល អត់ភួយ អត់បាយអត់ទឹក ។ ចំណែកយាយទៀងគាត់មិនហ៊ានដេកទេ គាត់អង្គុយបន់ស្រន់ព្រះសំពះទេវតា (មកដល់ស្រុកបារាំង គាត់កោរសក់សុំលាបំណន់នេះ) ទល់ភ្លឺ ពីព្រោះយប់នោះ ទាហានថៃដើរប្លន់រួចចាប់កូនក្រមុំខ្មែរកំពុងរងគ្រោះ នាំយកទៅរំលោភរួចសម្លាប់ចោលយ៉ាងច្រើន ។

❑ ❑

❑

ព្រលឹមថ្ងៃទី២៤-៦-៨០ ពេលថ្ងៃរៀបរះ អង្គាអង្គុយដណ្ដាំបាយ ស្រាប់តែផាំងៗ គឺកាំភ្លើងរបស់យួនហាណូយបាញ់បំផ្លោងតាមសម្លាប់កំចាយខ្មែរអភ័ព្វដល់ក្នុងផ្ទៃដីសៀម ។ អង្គាភ័យខ្លាំងពេកកន្ត្រាក់បានតែគ្របឆ្នាំង រត់ចោលបាយនោះទៅ ។

ចំណែកទាហានថៃក៏បះកន្ទុយរត់ថយក្រោយដែរ ។ ប្រជាជនខ្មែរក៏រត់តាមចូលជ្រៅទៅៗដូចទឹកបាក់ទំនប់ ។ លុះទៅដល់កន្លែងមួយអាចមើលឃើញជំរំខាវ-អ៊ីដាងនៅជិតបង្កើយ ស្រាប់តែជួបទាហានថៃជាច្រើនលើសលប់ មានទាំងរថ-ក្រោះជាច្រើនគ្រឿង ភ្ជង់កាំភ្លើងធំតម្រង់ រួចស្រែកតាមមេក្រូបញ្ជាឲ្យប្រជាជនខ្មែរផ្អាកដំណើរត្រឹមហ្នឹងមួយលើកទៀត ។ ដូច្នេះត្រូវអង្គុយកណ្ដាលថ្ងៃក្ដៅ អត់បាយអត់ទឹក ដូចអ្នកជាប់ទោស ។ មានជនរងគ្រោះខ្លះ ផ្សងព្រេងចេញពីជួរទៅរកអុសឬទៅរកកាប់មែកឈើដើម្បីធ្វើជំរកឲ្យកូនតូចៗ ត្រូវទាហានថៃបាញ់សម្លាប់ចោលភ្លាមៗ ។

ម៉ោងប្រហែលជា៣រសៀល ទាហានថៃប្រកាសតាមមេក្រូម្ដងទៀត បញ្ជាដេញប្រជាជនខ្មែរអភ័ព្វទាំងអស់ឲ្យត្រឡប់វិលក្រោយវិញ ។ វាបាញ់កាំភ្លើងទៅលើអាកាសគ្រប់ទិស ព្រមទាំងស្រែកសម្លុតកំញើញថា ៖

-បើនរណារឹងទទឹងនឹងបញ្ជារបស់វា វានឹងបាញ់សម្លាប់ចោលភ្លាម ! ។

ពេលនោះប្រជាជនដ៏អភ័ព្វទាំងនោះ ត្រឡប់វិលក្រោយដូចទឹកបាក់ទំនប់ម្ដង